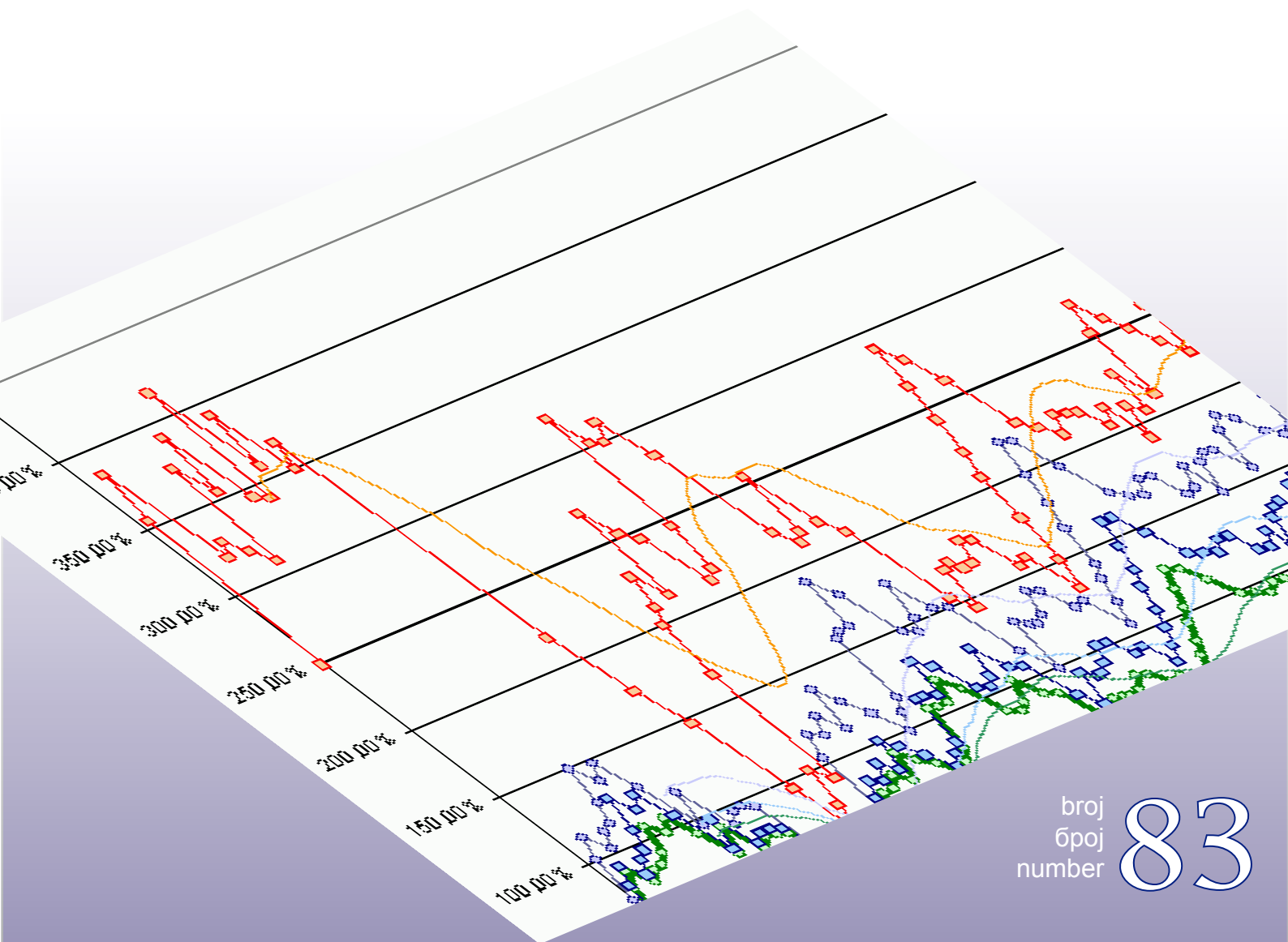

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

broj
број
number

83

Uz ovaj broj

Prema preliminarnom izvještaju UNO na razini pet mjeseci isplaćeno je 1,63% manje povrata, što je u konačnici donijelo kumulativni neto rast prihoda od 1,44%. I pored određenog usporavanja rasta prihoda ispoljenog u mjesecu svibnju u cjelini naplata prihoda od neiyravnih poreza je stabilna i premašuje godišnje projekcije Odjeljenja za 0,34 p.p. (vid. Bilten br. 82). Međutim, ukoliko se uporedimo naplatu u razdoblju siječanj - svibanj 2012 sa istim razdobljem pretkrizne 2008.g. tada trendovi pokazuju drugačiju sliku. U prvih pet mjeseci 2012.g. u odnosu na isto razdoblje 2008 ukupni neto prihodi su manji za 1,38%. Neto prihodi od PDV-a su se zadržali na istoj razini, dok su kod ostalih vrsta prihoda zabilježene drastične promjene. Kao rezultat četvorogodišnje primjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju prihodi od carina su smanjeni za cca 70%. S druge strane, uvođenje dodatne putarine je povećalo prihode od putarina za 46,44%. Iako je kontinuirano povećanje trošarina na cigarete rezultiralo rastom prihoda od trošarina 118% negativni trendovi kod naplate trošarina na derivate rezultirali rastom prihoda od trošarina 39%. Gornje procenete bi trebalo uzeti sa određenom rezervom zbog neuobičajene sezone sheme kretanja prihoda u 2008.g., tako da je u prvoj polovici godine, zahvaljujući rastu cijena nafte, sirovina i hrane na svjetskom tržištu, osnovica za usporedbu bila nešto viša, dok se u drugoj polovici, pogotovo u četvrtom kvartalu, osjetio utjecaj nadolazeće globalne krize Slične metodološke opaske trebaju se imati u vidu i prilikom usporedbe naplate u 2012.g. sa 2011.g. u kojoj je prva polovica godine donijela rast prihoda, a druga postepeno smanjivanje.

S obzirom na značaj oporezivanja cigareta za fiskalnu bilancu BiH u ovom broju dajemo širi osvrt na politike, trendove i projekcije trošarina na cigarete od 2009. do 2015.g., te članak o mogućnostima povećanja poreznih prihoda preko unaprjeđenja efikasnosti naplate.

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:

Projekcije prihoda od trošarina na cigarete	2
Politika PDV-a u recesiji	10
Kretanje robne razmjene za prvih pet mjeseci 2012. godine	15
Konsolidirani izvještaji: JR, Institucije BiH, entiteti	22
Konsolidirani izvještaji: Opća vlada	23
Konsolidirani izvještaji: Središnja vlada	24

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT suradnik
lektor : Darija Tošić, prof. anglistike

Projekcija prihoda od trošarina na cigarete

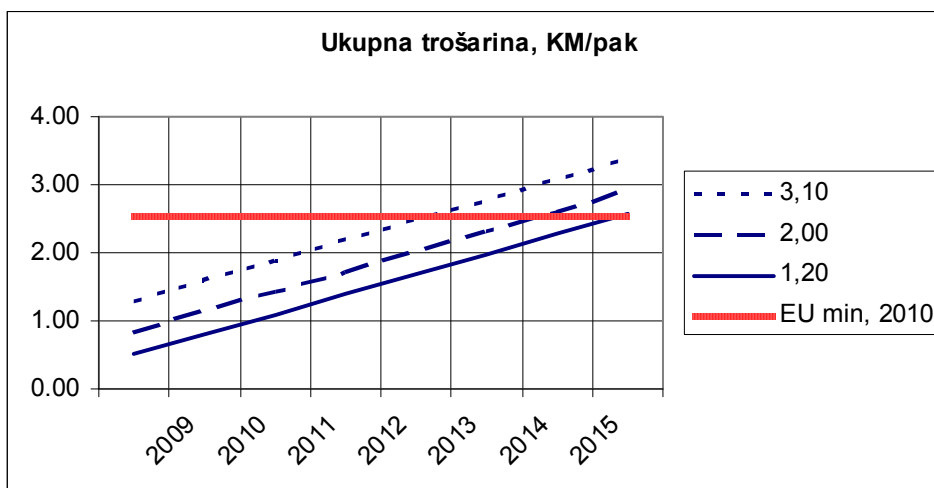
(piše: dr. sc. Dinka Antić)

Politika trošarina na cigarete 2012-2014

U narednom trogodišnjem razdoblju 2012-2014, u pogledu izmjena u politici neizravnog oporezivanja, izvjesne su izmjene u području politike carina (svođenje uvoza dobara podrijetlom iz EU na bescarinsku osnovu do polovice 2013.g.) i trošarina na cigarete (postupna harmonizacija posebne trošarine). Efekti primjene SSP na prihode od carina (a time i na ukupne neizravne poreze) su sve manji, budući da je većina roba već pod bescarinskim uvozom. S druge strane, efekti povećanja posebne trošarine na cigarete su iz godine u godinu sve značajniji. Štaviše, prihodi od trošarina na cigarete sve više predstavljaju značajan izvor prihoda za financiranje javnih potreba. Porast značaja trošarina na cigarete zahtijeva i pažljivo praćenje i analizu kretanja, ne samo u cilju osiguranja stabilnog rasta prihoda, već i u cilju definiranja dinamičkog horizonta za usklađivanje trošarinskog opterećenja sa minimalnim standardima EU.

U području oporezivanja duhanskih proizvoda, sukladno odredbama Zakona o trošarinama, svake godine se posebna trošarina povećava minimalno za 0,15 KM/pak. Ukoliko se u međuvremenu ne izmijeni Zakon o trošarinama u BiH povećavanje posebne trošarine treba trajati sve do momenta kada ukupna trošarina (*ad valorem* + posebna) na najpopularnije cigarete dostigne 2,52 KM/pak ili 126 KM /1,000 kom. S obzirom da su najjeftiniji brendovi cigareta u BiH i najprodavanije kategorije prema procjenama Odjeljenja postavljeni plafon oporezivanja najpopularnijih cigareta biće dostignut u 2015.godini (Grafikon 1)¹. Naravno, skuplje cigarete će dostići minimalne standarde iz Zakona mnogo ranije, po procjenama već u 2012.godini.

Potrebno je napomenuti da prema Zakonu Upravni odbor UNO ima ovlasti da utvrdi i veće godišnje povećanje stope posebne trošarine od minimalnih 0,15 KM/pak. Odjeljenje očekuje da će Upravni odbor UNO zadržati dosadašnju politiku povećanja posebne trošarine u skladu sa zakonskim minimumom od 0,15 KM godišnje. Stabilna politika povećanja trošarina osigurava kompanijama iz duhanske industrije potrebnu predvidivost za kreiranje cjenovne politike i nastupa na tržištu BiH, što povratno smanjuje turbulencije na tržištu BiH i olakšava planiranje prihoda od trošarina na cigarete.

Grafikon 1

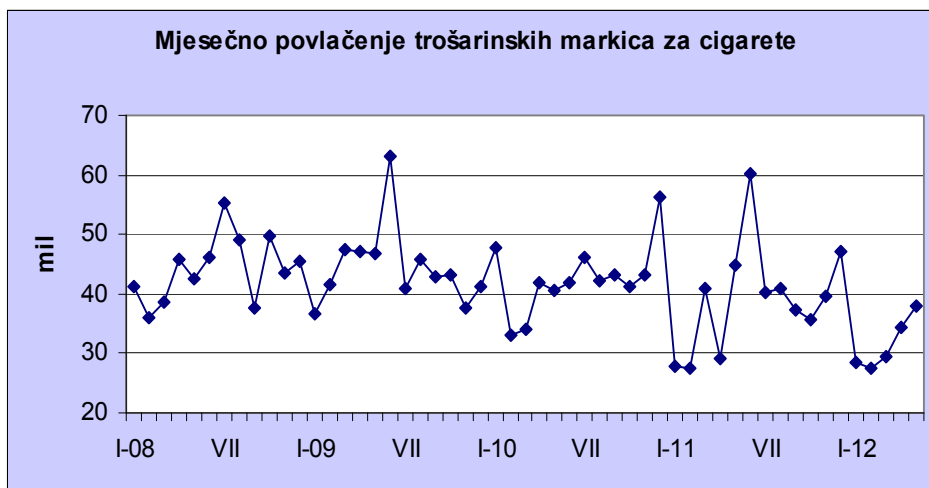
¹ Prikazane su maloprodajne cijene iz 2009. da bi se lakše mogla pratiti harmonizacija najjeftinije grupacije cigareta (MPC=1,20) u vrijeme stupanja na snagu novog Zakona o trošarinama.

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba

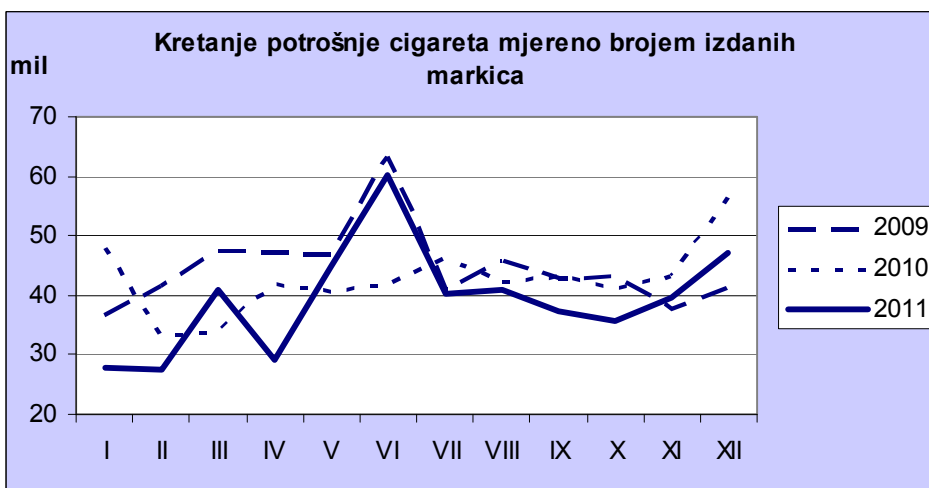
Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Trendovi 2009-2011

Izradi projekcija prihoda od trošarina na cigarete Odjeljenje uvijek pristupa sa visokom dozom opreza zbog dosadašnjih turbulentnih kretanja na tržištu cigareta. Od početka primjene novog Zakona o trošarinama primjetne su snažne oscilacije u mjesečnim količinama trošarinskih markica koje su obveznici povlačili od UNO. Oscilacije su najsnažnije ispoljene pred izmjene stope posebne trošarine, a to se do sada desilo četiri puta: 1.7.2009., 1.1.2010., 1.1.2011. i 1.1.2012.godine. Na kontinuirane izmjene trošarinske politike obveznici su na različite načine reagirali. S obzirom da je porast trošarine donosio i povećanje maloprodajnih cijena jedni su povlačili velike količine trošarinskih markica pred povećanje trošarine, očekujući povećanje prodaje po „starim“ maloprodajnim cijenama. Drugi su dampinškim cijenama cigareta nastojali povećati tržišni udjel, te eventualne gubitke zbog snošenja dijela trošarinskog opterećenje na teret tekuće dobiti kompenzirati efektima veće prodaje cigareta. Treći su, pak, sigurni u cjenovnu neelastičnost potrošnje njihovih brendova povećavali maloprodajne cijene za iznose koji su prevazilazili potrebni porast trošarine i dijela PDV-a.

Grafikon 2

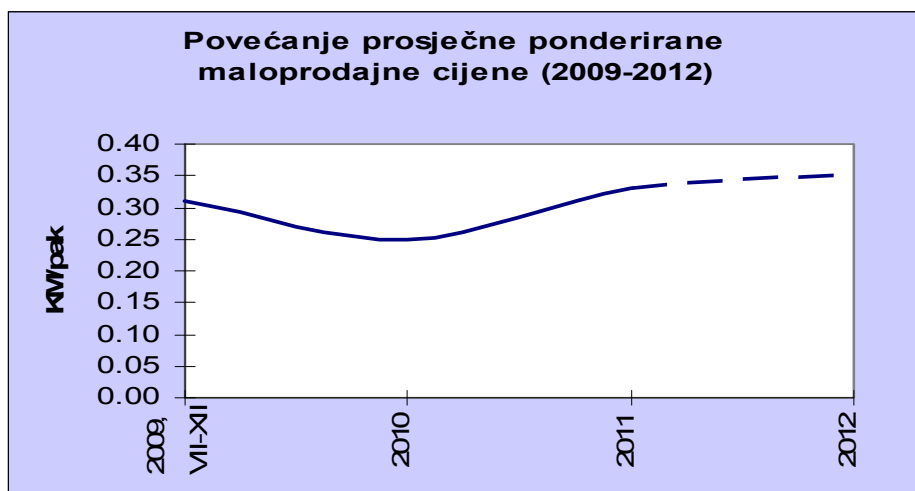
Grafikon 3

Trendovi u 2011.g. su potvrdili očekivanja Odjeljenja da će tijekom 2011. godine doći do stabilizacije na tržištu cigareta u BiH. Čini se da su kompanije iz duhanske industrije konačno pronašle „obrazac ponašanja“ pred povećanje stopa trošarine. Iako je očekivano ponašanje trgovaca i obveznika da navuku zalihe pred povećanje maloprodajnih cijena, odnosno u slučaju cigareta u studenom i prosincu, u 2010.g. desila se neuobičajena situacija da su najveći iznosi trošarinskih markica u toj godini povučeni u siječnju i prosincu (Grafikon 3). U 2011.g. desio se drugačiji šablon ponašanja, koji odgovara očekivanom. S obzirom da su nagomilane cigarete koncem 2010.g. u prvom kvartalu 2011.g. je povučeno 16% manje markica nego u istom kvartalu 2010.g. Zalihe cigareta su značajno povećane koncem 2011.g. pred povećanje stope trošarine i to za obim prosječne mjesečne potrošnje u ostalim dijelovima godine. Početak 2012.g. je donio ponavljanje situacije iz siječnja 2011.godine.

Pozicioniranje velikih kompanija vođenjem politike dampinških cijena je bilo ograničenog dometa iz dva razloga:

- niska razina cijene prije oporezivanja ne ostavlja puno prostora za dugoročniju dampinšku politiku cijena,
- većina velikih uvoznika nema puno prostora za dampinšku cjenovnu politiku u BiH na teret dobiti ostvarene na drugim tržištima, jer su morali prilagoditi cjenovnu politiku na tržištu EU nakon što su od 1.1.2011.g. članice započele sa postepenom harmonizacijom stopa trošarina na cigarete u skladu sa novom minimalnom trošarinom u EU.

Kretanja prosječne ponderirane maloprodajne cijene cigareta u posljednje tri godine potvrđuju iznesenu tezu da su mogućnosti za dampinške cijene iscrpljene (Grafikon 4). Ukoliko se dodatno trošarinsko opterećenje od 0.15 KM/pak (+ PDV) prenese u cijelosti ukupna incidenca bi trebala iznositi 0,35 KM/pak za bilo koju cjenovnu kategoriju. Svako povećanje maloprodajnih cijena koje je ispod 0,35 KM/pak ukazuje na podjelu incidence između obveznika i potrošača, dok neizmijenjene cijene ukazuju na snošenje incidence na teret dobiti. Najoštrija borba za tržište cigareta odvijala se u 2010.g, kada je prosječna incidenca iznosila svega 0,25 KM/pak. Već u 2011.godini je došlo do iscrpljivanja mogućnosti snošenja dodatnog trošarinskog tereta od strane obveznika, što je donijelo i značajniji rast prosječne ponderirane maloprodajne cijene cigareta u 2011.g. (Grafikon 4). U daljem razdoblju očekujemo prevaljivanje incidence u cijelosti na potrošače.

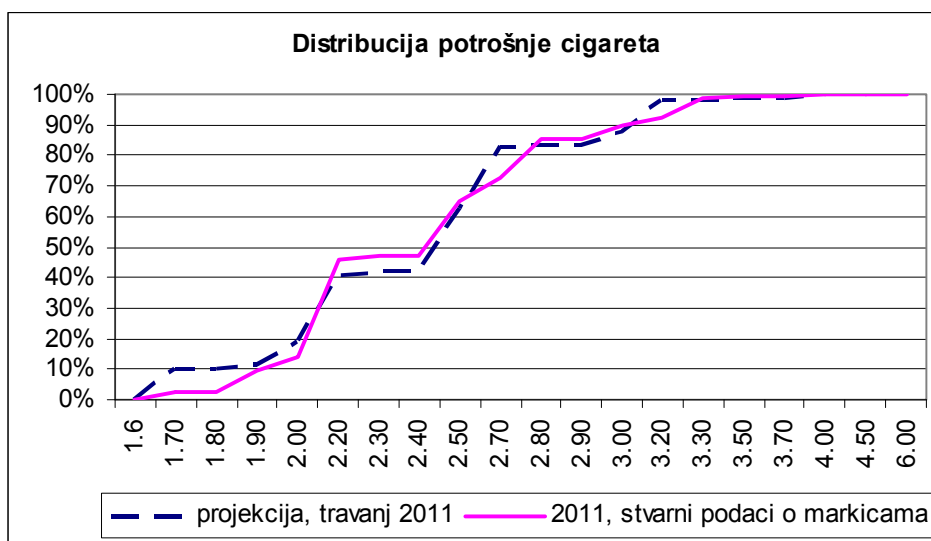

Grafikon 4

Stabilizacije politike duhanskih kompanija na tržištu BiH doprinijela su i druga dva faktora koji su u domenu odlučivanja UO UNO:

- ukidanje ograničenja za prodaju cigareta sa starim markicama i
- kontinuitet i predvidivost povećanja stopa trošarine od 0,15 KM godišnje.

Prema stvarnoj distribuciji potrošnje (mjerenom količinom povučenih markica) u 2011. pokazalo se da su procjene Odjeljenja iz travnja 2011. bile konzervativne u pogledu potrošnje cigareta nižih maloprodajnih cijena (do 2,20 KM). Kod srednje cjenovne skupine linije distribucije uveliko poklapaju, a kad su u pitanju skuplje cigarete projekcije su bile optimistične (Grafikon 5). To nam pokazuje da se rasponi cijena sužavaju, te da se potrošnja cigareta sve više koncentrira oko prosječne ponderirane cijene. U cjelini, konačni efekti u vidu prihoda od trošarina na cigarete su se podudarili sa projekcijama.

Grafikon 5

Nominalni efekti novog Zakona o trošarinama za dvije i pol godine primjene iznose 807 mil KM, od čega na prihode od trošarina otpada 690 mil KM, a ostatak na PDV. Istovremeno je vrijednost cigareta stavljenih u promet povećana za 31%. Efekti su impresivniji tim više što su ostvareni u vrijeme globalne ekonomske krize, snažne recesije i pada zaposlenosti u BiH. Osim što je ovim potvrđena činjenica da je potrošnja cigareta cjenovno neelastična otvara se i pitanje udjela neregularnih izvora (siva i crna ekonomija) u financiranju privatne potrošnje u BiH².

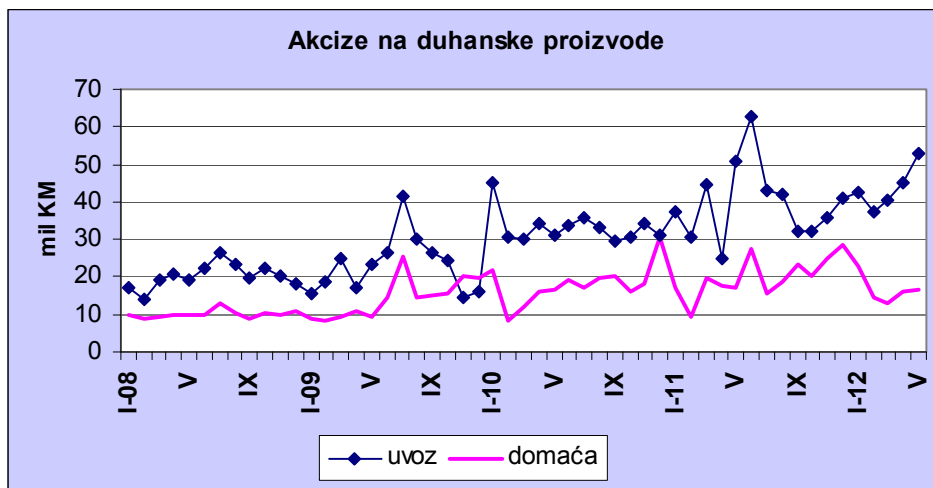
Tekući trendovi

Dosadašnje kretanje potrošnje cigareta i prosječne MPC i nakon četiri povećanja trošarina, i pored snažnih oscilacija kao posljedice pozicioniranja kompanija iz duhanske grupacije na tržištu, u cjelini je pokazalo stabilnu cjenovnu neelastičnost potrošnje cigareta. U razdoblju 2008-2011 količina cigareta mjerena brojem trošarinskih markica je smanjena za 14%, dok je prosječna ponderirana maloprodajna cijena povećana za 57%. Istovremeno prihodi od trošarina su skoro udvostručeni (97%). Kretanja u zadnjih pet mjeseci dodatno potvrđuju iznesene konstatacije.

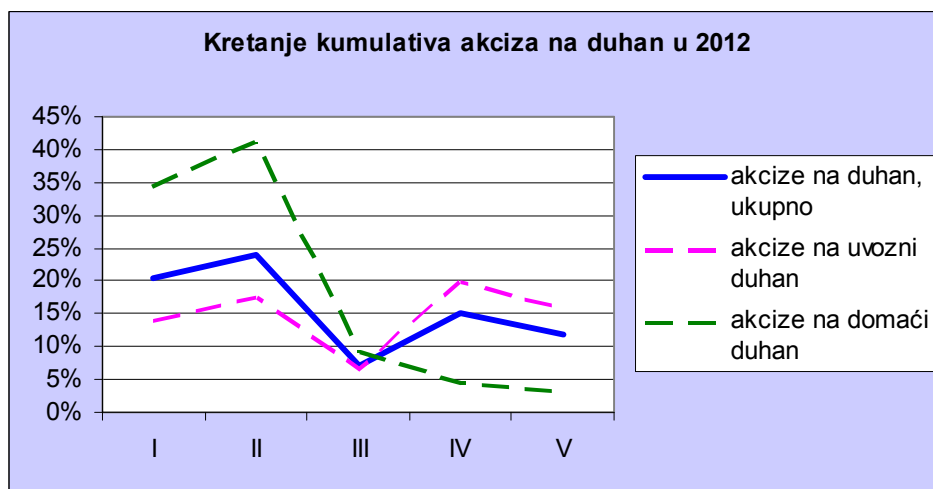
Prema podacima o povučnim trošarinskim markicama početak 2012.g. donosi iznenađujuća kretanja koja su u koliziji sa teorijom funkcioniranja tržišta potražnje u uvjetima povećanja cijena proizvoda. Četvrto po redu povećanje posebne trošarine je donijelo očekivani porast prosječne ponderirane maloprodajne cijene od 11,7% i istovremeno porast povučenih trošarinskih markica

² Više o sivoj ekonomiji u BiH: Tomaš R., „Krizna i siva ekonomija u Bosni i Hercegovini“, Friedrich Ebert Stiftung, Sarajevo, 2010.

od 2,9%. Tekuća naplata prihoda od trošarina u prva dva mjeseca, uz naplatu razlike trošarina u siječnju 2012., donijela je rast prihoda od trošarina na cigarete od 24%, s tim da je rast prihoda na domaće cigarete bio čak 41% u odnosu na isto razdoblje 2011 (Grafikon 7). Očujak, travanj i svibanj su donijeli snažne oscilacije, prvo je u ožujku došlo do značajnog smanjenja naplaćenih prihoda od 17%, da bi u travnju došlo do snažnog rasta prihoda od 44%, a u svibnju rast je iznosio svega 2,8%.

Grafikon 6

Grafikon 7

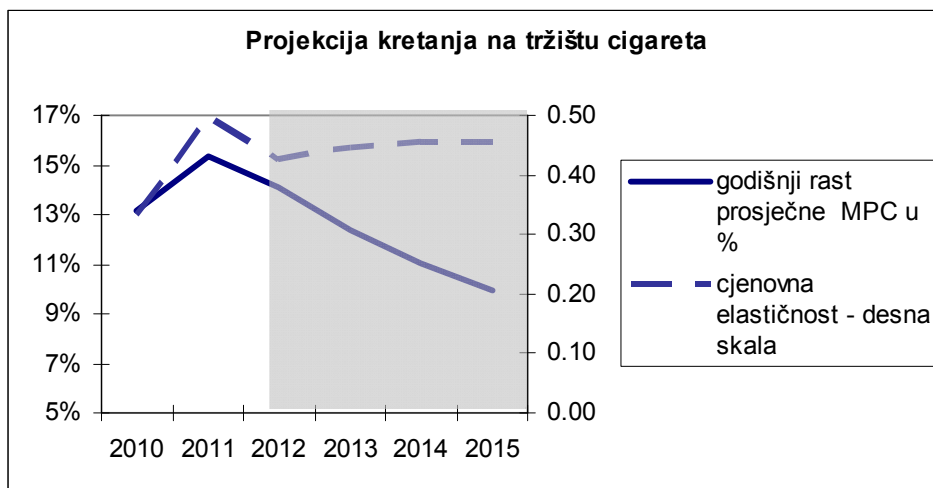
Srednjoročni scenario do 2015

S obzirom na planirani tempo povećanja posebne trošarine od 0,15 KM/pak godišnje i smanjenje manevarskog prostora duhanske industrije za vođenje oštrije cjenovne politike u BiH očekuje se usporavanje rasta prosječne maloloprodajne cijene do 2015.godine (Grafikon 4), te usporavanje pada potrošnje cigareta na osnovu sljedećih pretpostavki:

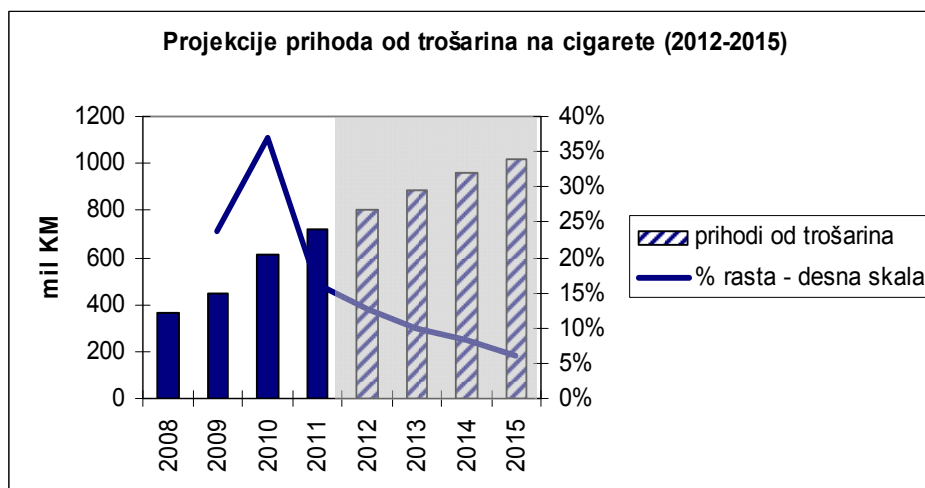
- pretpostavljamo da su nakon nekoliko uzastopnih povećanja maloprodajnih cijena cigareta od potrošnje cigareta odustali slojevi građana koji imaju neredovite dohotke, te da su ostali samo oni potrošači koji imaju kontinuirane i stabilne dohotke;

- rizici povećanja crnog tržišta i krijumčarenja cigareta u BiH su smanjeni, s obzirom da su cigarete iz BiH najjeftinije u regionu, tako da se najozbiljniji rizici mogu očekivati samo u nelegalnoj proizvodnji cigareta unutar BiH;
- očekuje se postupni oporavak ekonomije do 2015.g., koji će donijeti porast dohotka, što bi se trebalo reflektirati i na povećanje potrošnje cigareta.

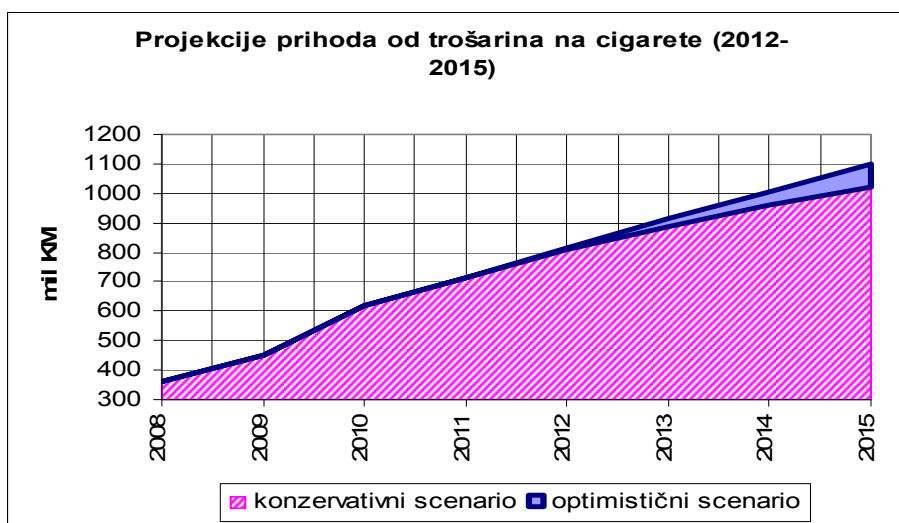
Temeljem gore navedenih pretpostavki prema konzervativnom scenariju očekujemo nastavak smanjenja potrošnje cigareta, ali umjerenijim tempom, kao i prenošenje cjelokupne porezne incidence na maloprodajne cijene. Kontinuirano povećanje maloprodajne cijene, i pored rasta poreznog opterećenja, donosi usporavanje rasta prosječne maloprodajne cijene zbog više osnovice. S druge strane, konstantno se smanjuje raspon između najviših i najnižih cijena (Grafikon 8). Sve to bi trebalo rezultirati sporijim rastom prihoda, budući da je osnovica za poređenje iz godinu u godinu sve veća (Grafikon 9). Optimistični scenarij se zasniva na očekivanju da će vremenom doći do stabilizacije potrošnje cigareta, koja bi trebala donijeti brži rast prihoda od trošarina (Grafikon 10).

Grafikon 8

Grafikon 9

Grafikon 10

Postoji i treći, pesimistični scenario. Naime, projekcije prihoda od trošarina od 2015.g. ovise i o kretanju strukture tržišta cigareta u BiH. Ukoliko se nastavi tempo rasta maloprodajnih cijena i promjene u strukturi cigareta koje najpopularniju cjenovnu kategoriju dovode u ravan prosječne ponderirane cijene može se očekivati ispunjenje zakonskog praga (razine ukupne trošarine) od 126 KM za 1,000 cigareta i prije 2015.g. U tom slučaju, moguć je samo minimalni rast prihoda od trošarina na cigarete u 2015, kao rezultat ekonomskog rasta BiH. Od 2016.g. nastupiće stabilizacija prihoda od trošarina, a dalji porast će uglavnom ovisiti o rastu potrošnje i realnom ekonomskom rastu.

Dugoročnije prognoze prihoda od trošarina na cigarete ovise o djelovanju Upravnog odbora UNO i njegovom opredjeljenju za nastavak harmonizacije ukupne trošarine na cigarete u BiH sa novim minimalnim standardima EU. Inkorporiranje novih standarda EU u Zakon o trošarinama BiH bi zahtijevalo pažljivo balansiranje visine *ad valorem* i posebne trošarine kako bi se postigli standardi EU u pogledu razine minimalne trošarine i raspona posebne trošarine. U svakom slučaju, nastavak harmonizacije trošarinske politike BiH u području oporezivanja cigareta bi omogućio da BiH bez većih poremećaja dostigne standarde EU do 2020.g.

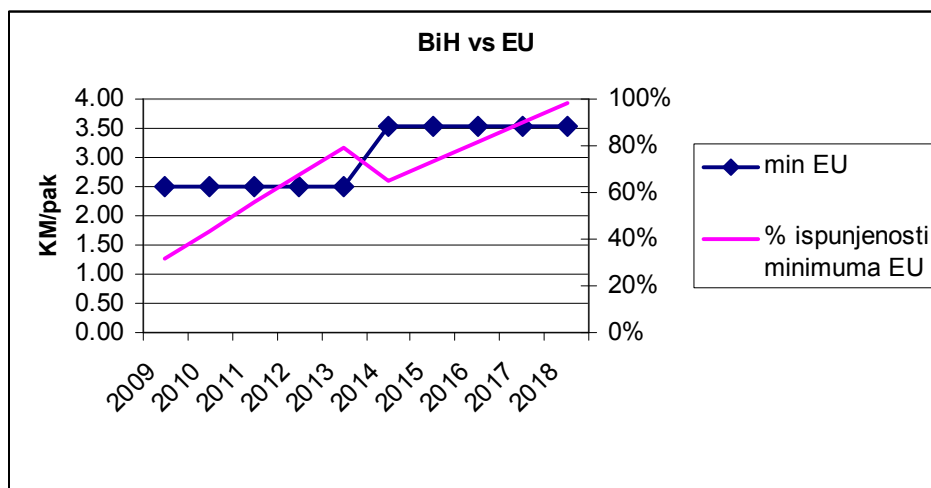
Trošarinsko opterećenje u BiH vs Europska unija

U vrijeme usvajanja novog Zakona o trošarinama Europska unija je minimalno trošarinsko opterećenje cigareta propisivala na razini 64 EUR/1,000 kom cigareta ili 2,5 KM/pak. Tadašnji minimalni standardi su ugrađeni u odredbe čl. 21 Zakona o trošarinama, prema kojima se svake godine posebna trošarina povećava za 0,15 KM/pak sve dok ukupna trošarina (*ad valorem* + posebna) ne dostigne 126 KM za 1,000 kom cigareta ili 2,52 KM za 1 paklicu. U međuvremenu EU je značajno povećala ukupno minimalno trošarinsko opterećenje na 90 EUR/1000 cigareta, koje će stupiti na snagu 1.1.2014., s tim da je Bugarskoj, Estoniji, Grčkoj, Latviji, Litvaniji, Mađarskoj, Poljskoj i Rumunjskoj produljen rok do 31.12.2017.godine. Ovoj grupi zemalja pridružit će se i Hrvatska. Povećanje minimalnih standarda EU za BiH predstavlja novi cilj trošarinske politike. Prema procjenama ukupno minimalno zakonsko trošarinsko opterećenje cigareta od 2,52 KM trebalo bi biti dostignuto 2015.godine. Imajući u vidu činjenicu da se europska poreska politika u sve većoj mjeri oslanja na „zelene poreze“ u budućnosti se može očekivati dalje povećanje trošarinskog nameta u cijeni cigareta. U slučaju da BiH ne uskladi Zakon o trošarinama sa novim minimalnim standardima EU jaz u oporezivanju između članica EU i BiH će se povećati, što će prolongirati vrijeme za harmonizaciju trošarinske politike prema obavezama iz *acquis-a*. Osiguranje zakonskog kontinuiteta u harmonizaciji trošarina na cigarete bi omogućilo BiH da nove

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba

Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

minimalne standarde dostigne 2019.godine u slučaju redovitog godišnjeg povećanja posebne trošarine od 0,15 KM/pak (Grafikon 11). Ipak, eventualne izmjene Zakona o trošarinama u segmentu oporezivanja cigareta zahtijevale bi i balansiranje stopa trošarina sa ostalim standardima EU u pogledu visine posebne trošarine u odnosu na trošarinsko opterećenje i visine ukupnog trošarinskog opterećenja u odnosu na maloprodajnu cijenu. Osim toga, treba imati u vidu da u procesu pregovaranja Unija može BiH nametnuti i druge obveze, npr. smanjenje *ad valorem* trošarine na prosjek EU (33%) da bi se sa tržišta brže eliminirale jeftinije cigarete, što bi zahtijevalo dodatno balansiranje povećanja posebne trošarine kako bi ukupan efekat izmjene trošarinske politike ostao prihodovno neutralan.

Grafikon 11

Zaključak

Od 2009.g. prihodi od trošarina na cigarete postaju sve značajniji za financiranje javnih potreba. U okviru rasta prihoda od 4,04% u 2011.godini efekti, koji uključuju povećanje prihoda od trošarina na cigarete i pripadajući PDV, iznose čak 2,44 procentna boda. To znači da su sva ostala kretanja u ekonomiji i potrošnji, korigirana za efekte Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanje, efekte ukidanja 1% carinskog evidentiranja od listopada 2011. i efikasnost ubiranja, donijela rast prihoda od samo 1,6 procentna boda. Drugo, ovakav konstantni trend pokazuje da će rast prihoda od neizravnih poreza i u narednim godinama do 2015., ukoliko BiH ne uskladi do tada Zakon o trošarinama sa novim standardima EU, osim za rast makroekonomskih agregata, biti uveliko vezan za izmjene trošarinske politike.

Usklađivanje trošarina na duhanske proizvode i energente sa standardima u EU zbog svojih implikacija predstavlja složen i dugotrajan proces. S obzirom da je to obaveza iz *acquis-a*, uvažavajući preporuku Europske komisije da se usklađivanje vrši postepeno, potrebno je osigurati da se što prije započne sa doradom Zakona o trošarinama, kako trošarinska politika ne bi bila prepreka na putu BiH prema EU.

Politika PDV-a u recesiji

(Pripremila: Aleksandra Regoje, makroekonomista u Odjeljenju)

Uvod

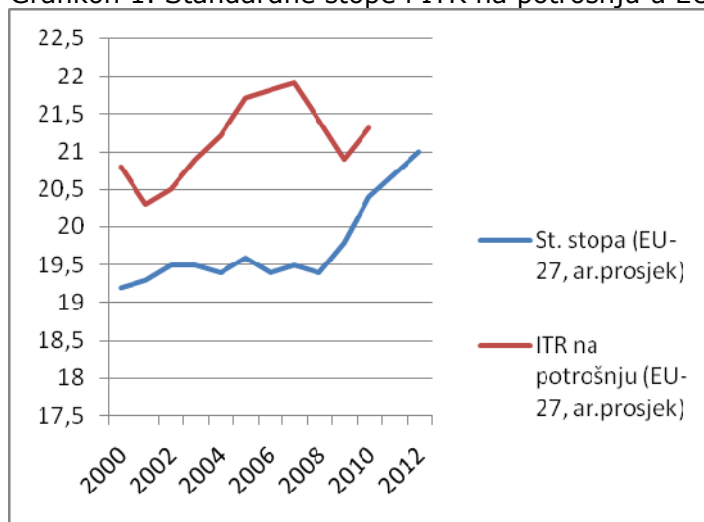
U borbi protiv ekonomske krize članice Europske unije usvojile su brojne mjere usmjerene na održavnje likvidnosti i stimuliranje ekonomske aktivnosti. Ipak, nisu sve imale dovoljno fiskalnog prostora za reagiranje, a naročito one koje imaju visoku zaduženost. Mnoge članice su se susrele sa problemima fiskalne konsolidacije i nedostatkom prostora za fiskalni manevar, a mjere povećanja prihoda bile su često koncentrirane na poreze na potrošnju.

Podaci o implicitnim stopama ukazuju da je oporezivanje potrošnje snažno poraslo u Europskoj uniji u 2010. godini. Implicitne porezne stope (ITR) na potrošnju porasle su u većini zemalja članica,³ a pri tome treba imati u vidu da PDV komponenta ima najveći udio u ovom pokazatelju.⁴

Dinamika standardnih PDV stopa

Snažan prosječni rast ITR na potrošnju u Europskoj uniji u 2010. godini najvećim dijelom se može pripisati rastu standardne stope koji je implementiran u velikom broju članica. Nakon stagnacije od 2002. godine, u 2009. godini nastupio je trend rasta standardnih PDV stopa (grafikon 1). Šest članica izmijenilo je standardnu stopu u 2009. godini, a osam povećalo u 2010. Politika izmjena stopa nastavljena je i u 2011. i 2012. godini, ali s manjim intenzitetom. Mnoge članice koje primjenjuju natprosječne PDV stope su one koje se susreću sa financijskim poteškoćama i konsolidacijskim pritiscima.

Grafikon 1. Standardne stope i ITR na potrošnju u EU

Izvor: Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2012 edition

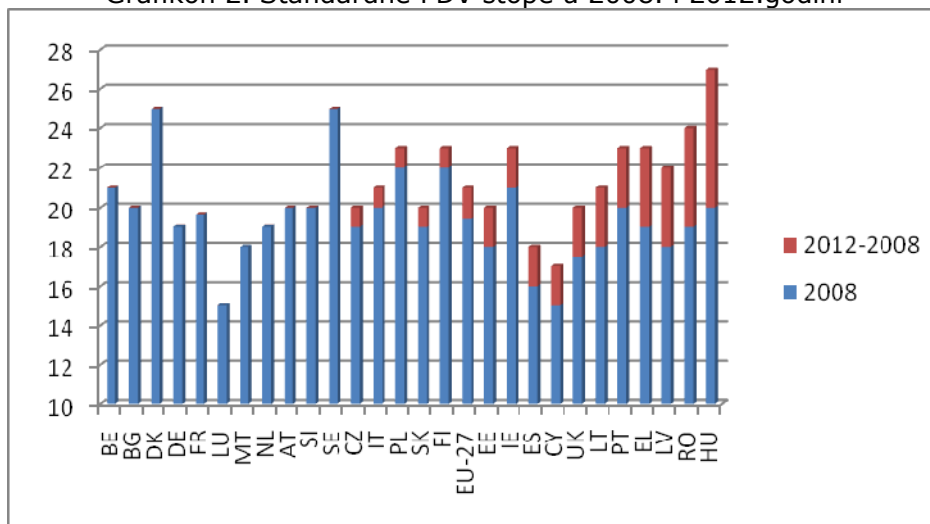
Na grafikonu br. 2 prikazane su standardne stope u 2008. i 2012. godini. Crvenom bojom označen je rast stope. Mađarska je povećala stopu za čak 7 postotnih bodova u odnosu na 2008. godinu. To je izvršeno u dva navrata. U srpnju 2009. godine povećana je stopa sa 20% na 25%, a onda u 2012. godini na 27%. Rumunjska je u razdoblju 2008-2012 povećala stopu za 5 postotnih bodova,

³ ITR na potrošnju definiše se odnosom svih poreza na potrošnju i krajnje privatne potrošnje na određenom ekonomskom teritoriju. PDV komponenta ITR na potrošnju je predstavljena odnosom prihoda od PDV-a i privatne potrošnje.

⁴ Ne treba zanemariti ni ostale komponente ITR na potrošnju, čija se zbirna vrijednost kreće od 26,6% u Švedskoj do 41,4% u Velikoj Britaniji (Eurostat).

a Grčka i Letonija za četiri. Još dvanaest članica je povećalo stopu za između 1 i 3 postotnih bodova u navedenom razdoblju.

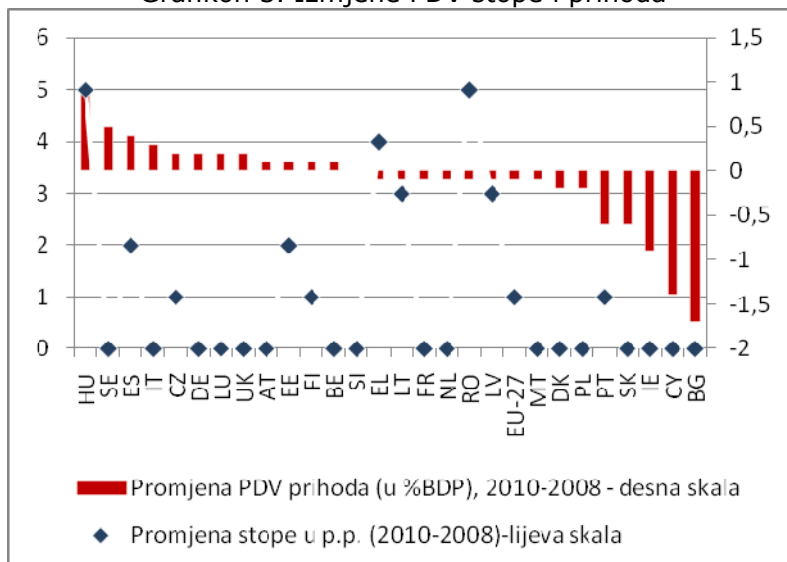
Grafikon 2. Standardne PDV stope u 2008. i 2012.godini

Izvor: Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2012 edition⁵

U grafikonu 3. prikazane su izmjene prihoda od PDV-a (u % BDP-a) zajedno sa izmjenama standardne stope, oboje u razdoblju 2008-2010. Vidljivo je da nema značajnog stupnja korelacije. Brojne zemlje koje su povećale standardnu stopu čak su zabilježile pad PDV prihoda u BDP-u. Za ozbiljniju analizu efekata na prihode svakako su potrebne brojne druge informacije osim izmjena standardne stope (izmjene sniženih stopa, porezne osnovice, ekonomskih uvjeta, razine BDP-a i sl.), ali se može zaključiti da brojni faktori, izuzev PDV stope, imaju snažan utjecaj na ubiranje prihoda.

Grafikon 3. Izmjene PDV stope i prihoda

Izvor: Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2012 edition

⁵ Legenda: BE-Belgija, BG-Bugarska, CZ-Češka Republika, DK-Danska, DE-Njemačka, EE-Estonija, IE-Irska, EL-Grčka, ES-Španjolska, FR-Francuska, IT-Italija, CY-Cipar, LV-Lettonija, LT-Litvanija, LU-Luksemburg, HU-Mađarska, MT-Malta, NL-Nizozemska, AT-Austrija, PL-Poljska, PT-Portugal, RO-Rumunjska, SI-Slovenija, SK-Slovačka, FI-Finska, SE-Švedska, UK-Velika Britanija

Prema analizama Europske komisije⁶ u 2010. godini je prikupljeno oko 50% teoretski mogućih prihoda od PDV-a, pri čemu se pod teoretskim podrazumijevaju prihodi koji bi se ubrali kada bi se standardna stopa primijenila na ukupnu finalnu potrošnju. Analiza ukazuje na značajan utjecaj izuzeća, sniženih stopa i porezne evazije na naplatu prihoda od PDV-a.

Efikasnost PDV-sustava

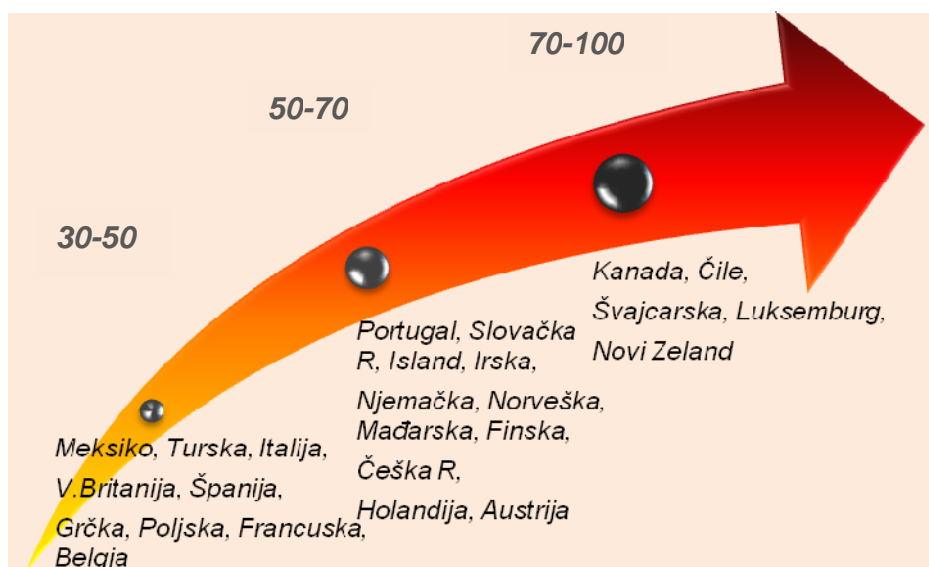
U više navrata Odjeljenje je analiziralo metodologije mjerenja efikasnosti PDV-sustava putem pokazatelja C-efikasnosti. U ovom broju fokusiraćemo se na mogućnost primjene ovog pokazatelja u kreiranju politike prihoda u uvjetima krize.

C-efikasnost definira se udjelom PDV prihoda u proizvodu potrošnje i stope PDV-a (izraženo u postotku). Ovisi o uspješnosti administriranja PDV-om (stupanj poštivanja propisa, porezna evazija), ali i o politici oporezivanja (politika nižih stopa, prag oporezivanja, porezna osnovica i slično). U teoretskim uvjetima, gdje je cjelokupna potrošnja oporezovana po jedinstvenoj stopi, a gdje nema porezne evazije, C-efikasnost bi iznosila 100%.

$$(1) \text{ C-efikasnost} = \frac{\text{PDV prihodi}}{\text{potrošnja} \cdot \text{PDV stopa}}$$

Grafikon 4 pokazuje da veliki broj europskih zemalja ima nisku C-efikasnost. To znači da postoji značajan prostor za podizanje prihoda od PDV-a bez rasta standardne stope. Ukoliko bi, na primjer, Italija povećala C-efikasnost na razinu Francuske (sa 41 na 49 posto), to bi joj donijelo rast prihoda od PDV-a za 1,2% BDP-a.⁷ Sa druge strane, kod zemalja sa visokom C-efikasnosti (npr. Švicarska, Luksemburg, Novi Zeland) značajniji rast prihoda od PDV-a zahtijevao bi rast standardne stope.

Grafikon 4. C-efikasnost

Izvor: IMF WP, Fiscal Devaluation and Fiscal Consolidation, VAT in Troubled Times, March 2012

⁶ Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2012 edition

⁷ IMF WP/12/85, March 2012

Iz navedenog primjera Italije vidi se da ta zemlja ima prostora za povećanje prihoda od PDV-a bez mijenjanja standardne stope. Međutim, iz samog pokazatelja C-efikasnosti se ne može vidjeti na koji način se to može ostvariti. Stoga je potrebno razložiti ovaj pokazatelj na dvije komponente, tzv. *policy* i *compliance* komponentu.

$$(2) \text{ C-efikasnost} = (1 - \text{policy gap}) \times (1 - \text{compliance gap})$$

„**Compliance gap**“ pokazuje razliku prikupljenih i potencijalnih prihoda od PDV-a iz određenog sustava. Ovaj jaz nastaje usljed porezne evazije, a njegova nulta vrijednost znači da svi obveznici uredno izmiruju svoje obaveze.

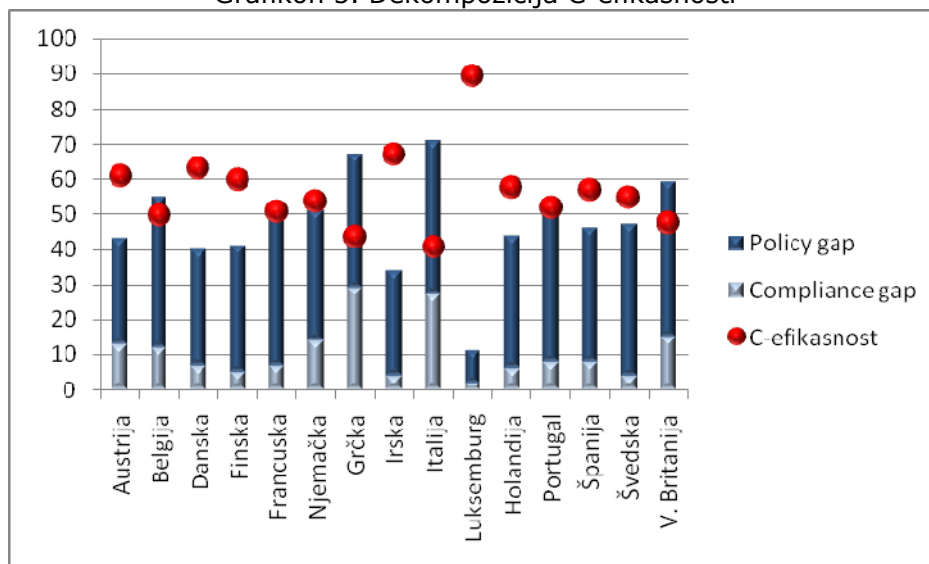
„**Policy gap**“ odnosi se na gubitak prihoda usljed zakonskih rješenja. Može se iskazati na sljedeći način:

$$(3) (1 - \text{policy gap}) = (1 - \text{diferencijacija stopa}) \times (1 - \text{oslobađanja})$$

Nulta vrijednost ovog jaza ukazuje da se radi o sustavu sa jedinstvenom PDV stopom i bez poreznih oslobađanja.

U praksi su, ipak, rijetko dostupne informacije za dekompoziciju C-efikasnosti na gore navedeni način. U naredna dva grafikona prikazani su elementi ovog pokazatelja koji su za potrebe istraživanja MMF-a prikupljeni iz različitih izvora i za različite godine⁸ a mogu poslužiti za ilustraciju metodologije.

Grafikon 5. Dekompozicija C-efikasnosti

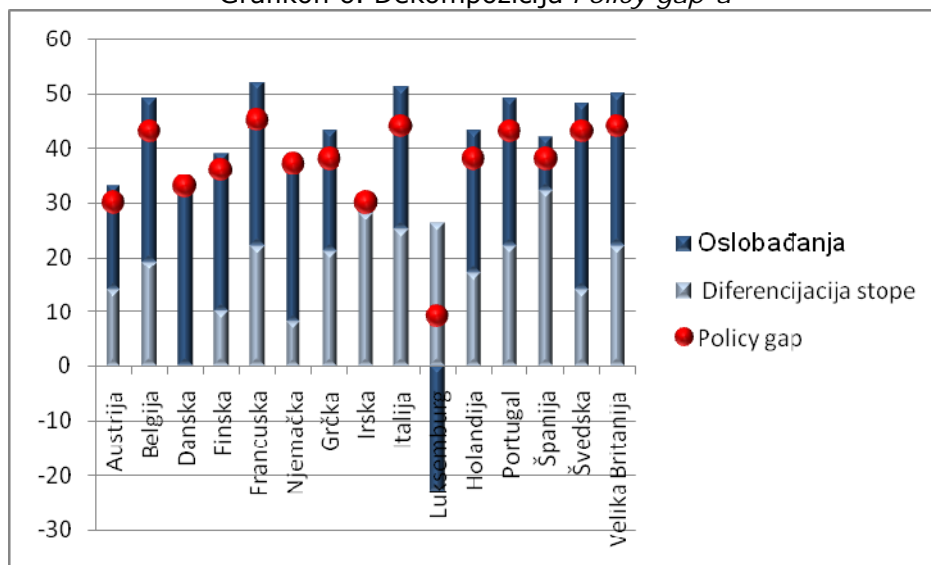

Izvor: IMF WP, Fiscal Devaluation and Fiscal Consolidation, VAT in Troubled Times, March 2012

⁸ C-efikasnost za 2004, izvor EC 2011; Compliance gap za 2006 iz Reckon 2009; Diferencijacija stopa iz Mathis 2004. Preuzeto iz IMF WP, Fiscal Devaluation and Fiscal Consolidation, VAT in Troubled Times, March 2012

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba

Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Grafikon 6. Dekompozicija *Policy gap-a*

Izvor: IMF WP, Fiscal Devaluation and Fiscal Consolidation, VAT in Troubled Times, March 2012

Zaključak

Iz posljednja dva grafikona se može vidjeti da brojne razvijene zemlje imaju prostora da iskoriste prihode od PDV-a za konsolidacijske potrebe, bez izmjene standardne stope. Rast standardnih stopa PDV-a može čak utjecati na smanjenje C-efikasnosti, putem rasta stimulacije za poreznu evaziju. Iz grafikona 5 vidljivo je da kod promatranih zemalja nije zanemariva *compliance* komponenta kada je u pitanju mogućnost povećanja efikasnosti, ali da veći utjecaj na ubiranje prihoda ima tzv. *policy* komponenta, odnosno uređenje PDV sustava. Ako izuzmemo iz analize poreznu evaziju, ostaje pitanje politike PDV-a, odnosno primjene sniženih stopa i širine porezne osnovice. Izbor je svake zemlje kako će stimulirati određene vidove potrošnje, da li kroz uređenje politike oporezivanja potrošnje ili kroz ciljane transfere. A to je zasebna tematika, u koju ovdje nećemo ulaziti.

Osnovna literatura:

- IMF WP, *Fiscal Devaluation and Fiscal Consolidation, VAT in Troubled Times, March 2012*
- Eurostat, *Taxation trends in the European Union, 2012 edition*

Kretanje robne razmjene za prvih pet mjeseci 2012. godine

(Autor: Aleksandar Eskić, makroekonomista u Odjeljenju)

Uvod

Ocjene brojnih eksperata govore da se privreda Europske unije i dalje nalazi u nezavidnoj i neizvjesnoj situaciji. Neke od najvećih europskih gospodarstava pokazuju jasne znakove usporavanja što će biti nastavljeno i u budućem razdoblju. Gore navedeno u kombinaciji sa porastom nezaposlenosti dovodi do daljnjeg jačanja fiskalnog pritiska i produblivanja dužničke krize u pojedinim zemljama eurozone što se negativno odražava i na gospodarstva izvan eurozone.

Prema istraživanju Svjetske banke⁹, zaraza uzrokovana fiskalnom krizom u Europi raširila se kako na zemlje u razvoju tako i na razvijene zemlje što je usporilo globalni ekonomski rast. Ukupno promatrano, događaji u drugoj polovici 2011. godine nisu samo usporili europsku i globalnu ekonomsku aktivnost, već su i uvećali strah od nove globalne zaraze. Istovremeno, prema istom izvoru, stanje na financijskim tržištima se popravilo tijekom prva četiri mjeseca 2012. godine. Sa ciljem smanjenja pritiska financiranja europskih banaka, Europska centralna banka (ECB) je predstavila paket dugoročnih operacija za refinanciranje¹⁰. Vrijednost ovih operacija dostiže bilijardu eura kako bi se povratilo povjerenje na međubankarskom tržištu i smanjio jaz između EURIBOR-a i EONIA-e¹¹.

U nastavku je predstavljena kratka analiza vanjskotrgovinske razmjene BiH sa inozemstvom tijekom prvih pet mjeseci. Bitno je napomenuti da su kao izvor podataka korištene jedinstvene carinske isprave (JCI) koje Agencija za statistiku BiH preuzima od Uprave za neizravno oporezivanje radi mjesečne obrade podataka robne razmjene sa inozemstvom¹².

Kretanje osnovnih vanjskotrgovinskih pokazatelja

Makroekonomska analiza dinamike ostvarenog rasta u 2011. godini otkriva da su indikatori rasta, nakon prvog tromjesečja, uglavnom konstatno slabili prvenstveno usljed širenja dužničke krize u EU i neposrednom okruženju¹³. Tijekom promatranog razdoblja (prvih pet mjeseci), vrijednost uvoza i izvoza je snažno fluktuirala što se vidi na grafikonu 1. Uvoz je, nakon snažnog pada (-25,34%) u 2009. godini, konstatno bilježio pozitivne stope rasta (17,82% u 2011. godini). Situacija kod vrijednosti izvoza je nešto drugačija. Nakon snažnog pada (-23,42%) u 2009. godini, izvoz je rastao po prosječnoj stopi od preko 26% tijekom 2010. i 2011. godine da bi zabilježio pad od 7,17% u 2012. godini.

Tako imamo da je obujam vanjskotrgovinske razmjene porastao za 19,63% tijekom prvih pet mjeseci 2011. godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, dok je isti pokazatelj za prvih pet mjeseci 2012. godine manji za skoro 2%.

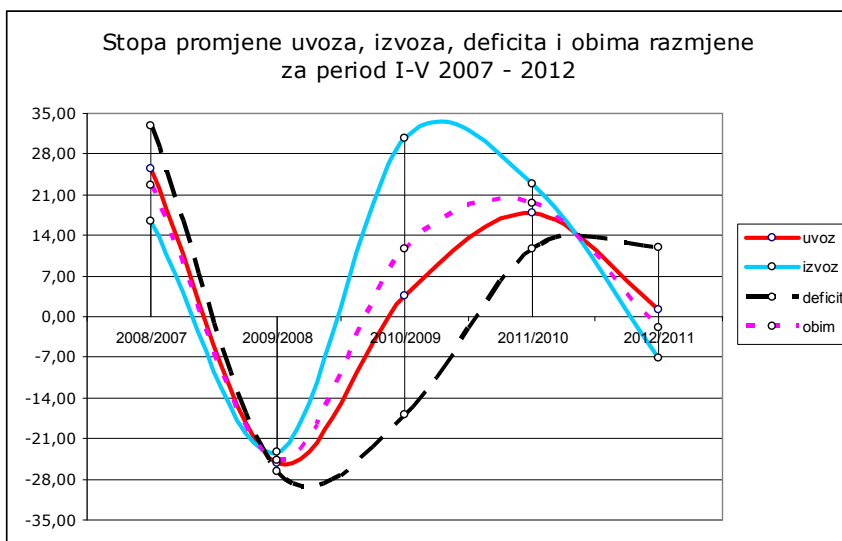
⁹ World Bank, South East Europe – Regular Economic Report , 05.06.2012

¹⁰ LTRO - long-term refinancing operations

¹¹ EONIA (Euro OverNight Index Average) je efektivna kamatna stopa na prekonoćne pozajmice koja se računa kao ponderirani prosjek svih neosiguranih pozajmica na međubankarskom tržištu. Pored EURIBOR-a, predstavlja referentan pokazatelj na tržištu novca i kapitala. Panel banaka (43 banke od svibnja 2012. godine) koje utiču na visinu ovog pokazatelja je isti kao i kod izračunavanja EURIBOR-a.

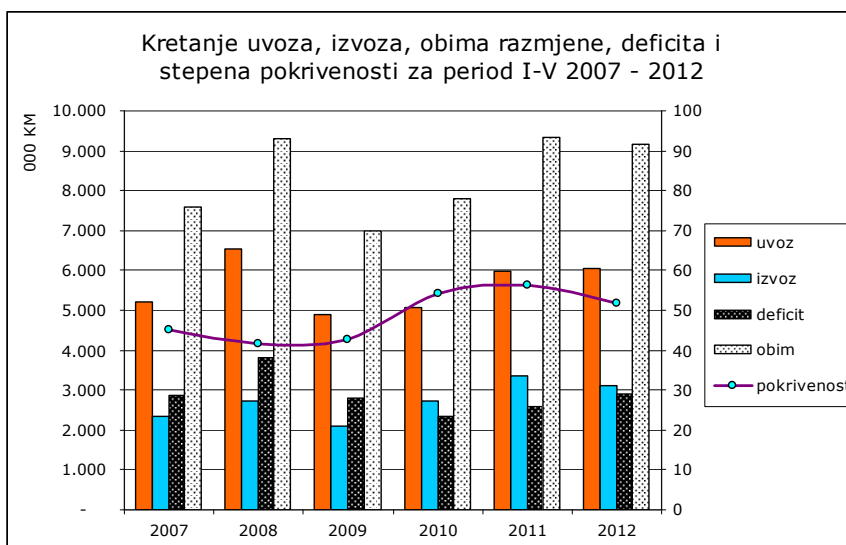
¹² Indeksi uvoznih i izvoznih cijena BiH – prvi kvartal 2012. godine, Saopćenje Agencije za statistiku BiH, 31.05.2012. godine

¹³ Dokument okvirnog proračuna – makroekonomske projekcije 2013 – 2015, Direkcija za ekonomsko planiranje BiH, lipanj 2012

Grafikon 1

Na grafikonu 2 su prikazane apsolutne vrijednosti osnovnih pokazatelja vanjskotrgovinske razmjene BiH sa inozemstvom tijekom prvih pet mjeseci za razdoblje 2007 – 2012. godina. Kriva „pokrivenost“, predstavlja zapravo postotak pokrivenosti uvoza izvozom (desna skala).

Grafikon 2

Vrijednost koeficijenta pokrivenosti uvoza izvozom se kretao oko prosječne razine nešto ispod 50% tj. u rasponu od 41,75% u 2008. godini do 56,45% u 2011. godini, dok njegova vrijednost iznosi 51,79% za prvih pet mjeseci tekuće godine.

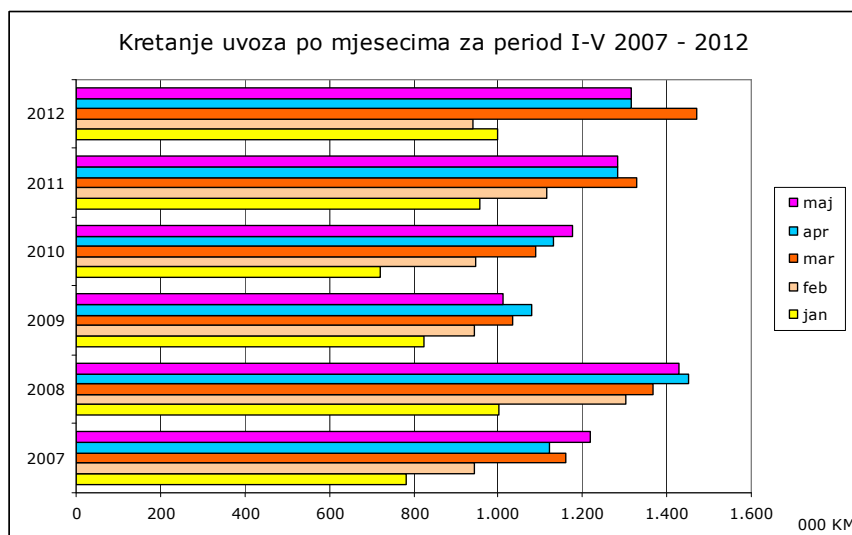
Još jedan od gorućih problema današnje međunarodne ekonomije je rast svjetskih cijena osnovnih proizvoda koji su prema kompozitnom indeksu MMF-a (Fuel and Non-fuel Commodity Price Index) zabilježili rast od preko 30% u 2011. godini. Samo sirovo ulje (nafta) tipa BRENT je zabilježila rast indeksa od oko 30%, dok je indeks hrane i pića porastao za oko 19%, a metala za oko 15%¹⁴.

¹⁴ Izvor: www.imf.org.

Cijene sirovog ulja (nafte), plina i hrane na svjetskom tržištu i dalje najznačajnije utječu na opću razinu cijena u BiH. Prema projekcijama Europske komisije svjetska cijena sirovog ulja (nafte) bi se trebala uvećati za 5,3%¹⁵ dok bi se cijena hrane smanjila za 7,2%. Pri tome osnovna prijetnja za brži rast cijena sirovog ulja su politička i sigurnosna situacija na Bliskom istoku i globalno jačanje potražnje za ovim energentom. Veoma slična predviđanja za sirovo ulje (naftu) dolaze od MMF-a i Svjetske banke. Stabilnije cijene hrane, plina i sirovog ulja na svjetskom tržištu bi mogle direktno da utiču na cijene domaćih komponenti koje su osjetljive na promjenu cijena ovih proizvoda (prvenstveno hrane, komunalija, transporta i sl.).

Kretanje i struktura uvoza

Na grafikonu 3 prikazane su vrijednosti uvoza na mjesečnoj razini za razdoblje 2007 – 2012. godina. Može se primjetiti da su vrijednosti uvoza za siječanj i ožujak u 2012. godini dostigle rekordne vrijednosti u promatranom razdoblju. Isto tako, mjesečne vrijednosti uvoza u 2012. godini su veće od istih godinu dana ranije (osim vrijednosti uvoza u mjesecu veljači).

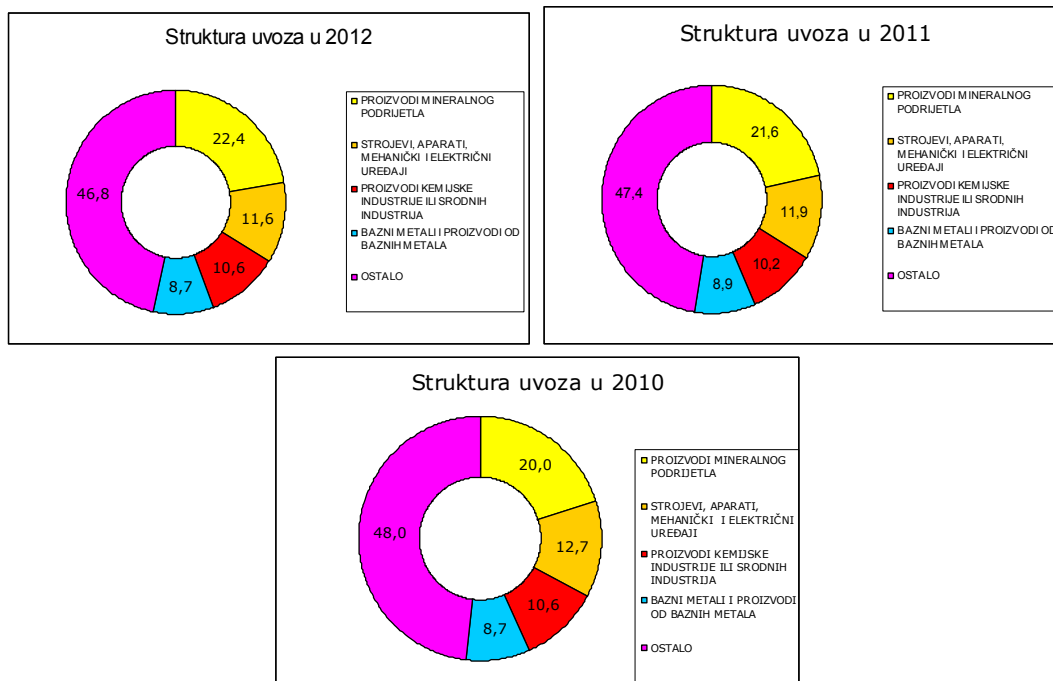
Grafikon 3

Na grafikonima 4, 5 i 6 predstavljena je struktura uvoza tijekom prvih 5 mjeseci za 2010., 2011. i 2012. godinu. Klasifikacija je usklađena sa odjeljcima harmonizovanog sustava. Najznačajnija grupa proizvoda tijekom promatrane tri godine su proizvodi mineralnog podrijetla. Pod tim se podrazumijevaju mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije; električna energija; bitumenske tvari i mineralni voskovi. Može se primjetiti da njihov udio konstantno raste i to od razine 20% u 2010. godini do razine od 22,4% u 2012. godini. Ako promatramo udio vrijednosti uvoza ove grupe proizvoda u vrijednosti ukupnog izvoza, vidimo da on dostiže vrijednost od 43,2% u 2012. godini što znači da skoro polovica vrijednosti izvoza BiH odlazi na uvoz ove grupe proizvoda.

Na drugom mjestu po značajnosti se nalazi grupa proizvoda strojevi, aparati, mehanički i električni uređaji. Njihov udio konstantno opada u ukupnoj vrijednosti uvoza i to sa razine od 12,7% u 2010. godini na razinu od 11,6% u 2012. godini. Ako se promatra sama struktura ove grupe proizvoda može se vidjeti da na strojeve, aparate, mehaničke uređaje, kotlove i njihove dijelove otpada oko 60% dok na električne strojeve i opremu i njihove dijelove; aparate za snimanje ili reprodukciju

¹⁵ Brent (US \$), izvor: European Economic Forecast, spring 2012.

zvuka, televizijske aparate za snimanje ili reprodukciju slike i zvuka i dijelovi i pribor za te proizvode otpada skoro 40%.

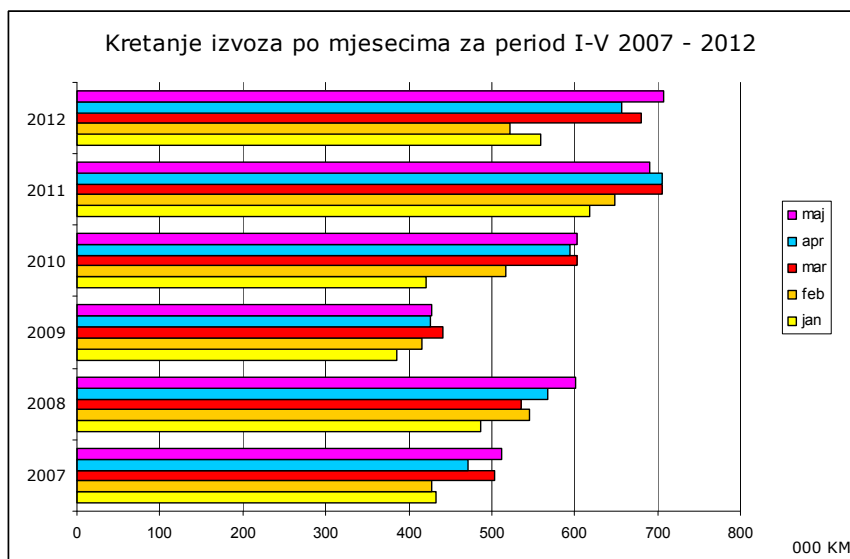

Grafikoni 4, 5 i 6

Treća grupa proizvoda po značajnosti su proizvodi kemijske industrije ili srodnih industrija. Njihov udio se konstantno kreće oko razine od 10,5%, a među njima su najznačajniji farmaceutski proizvodi (28%). Četvrta grupa proizvoda po značajnosti predstavlja bazne metale i proizvode od bazičnih metala. Među njima su najznačajniji željezo i čelik (32%), proizvodi od željeza i čelika (27%) kao i aluminij i proizvodi od aluminija (18%).

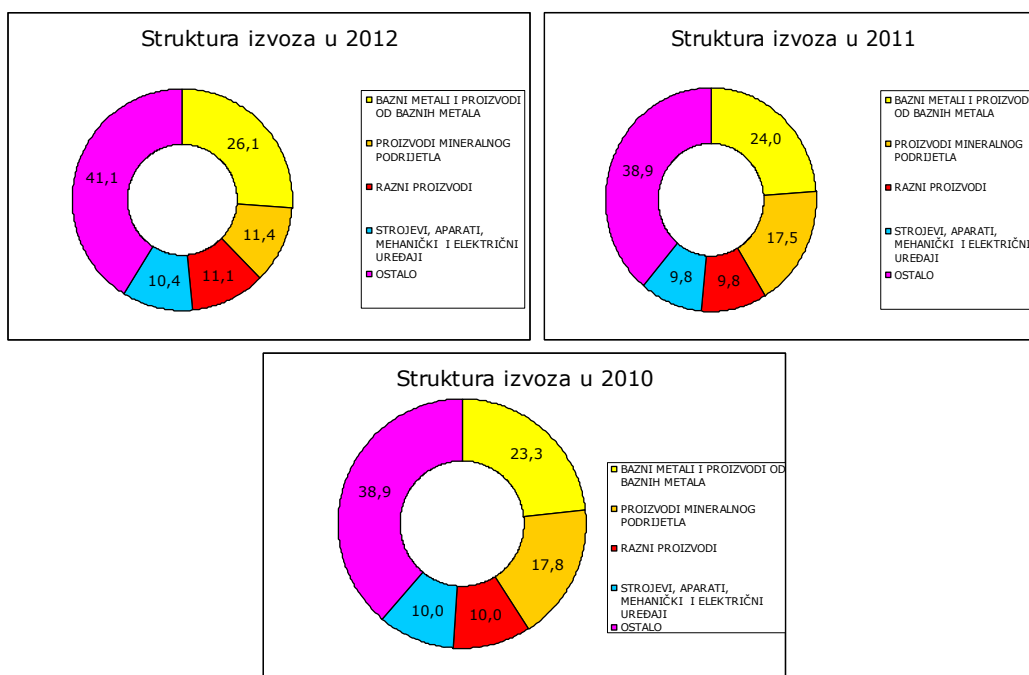
Kretanje i struktura izvoza

Na grafikonu 7 prikazane su vrijednosti izvoza na mjesečnoj razini za razdoblje 2007 – 2012. godina. Može se primjetiti da su rekorderi u smislu vrijednosti izvoza skoro svi mjeseci u 2011. godini sa izuzetkom mjeseca svibnja 2012. godine. Isto tako, može se primjetiti da, nakon snažnog pada u 2009. godini, vrijednost izvoza počinje snažno da raste tijekom naredne dvije godine kada dolazi do kontrakcije u 2012. godini usljed pada potražnje za izvoznim proizvodima.

Grafikon 7

Na grafikonima 8, 9 i 10 predstavljena je struktura izvoza tijekom prvih 5 mjeseci za 2010., 2011. i 2012. godinu. Klasifikacija je usklađena sa odjeljima harmonizovanog sustava.

Grafikoni 8, 9 i 10

Drugi po značajnosti su proizvodi mineralnog podrijetla. Pod tim se podrazumijevaju mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije; električna energija; bitumenske tvari i mineralni voskovi. Može se primjetiti da njihovo učešće konstantno opada i to od razine 17,8% u 2010. godini do razine od 11,4% u 2012. godini.

Na trećem mjestu po značajnosti se nalazi grupa razni proizvodi čiji udio dostiže 11,1% u 2012. godina. U toj grupi proizvoda dominira namještaj; nosači madraca; oprema za krevete i slični

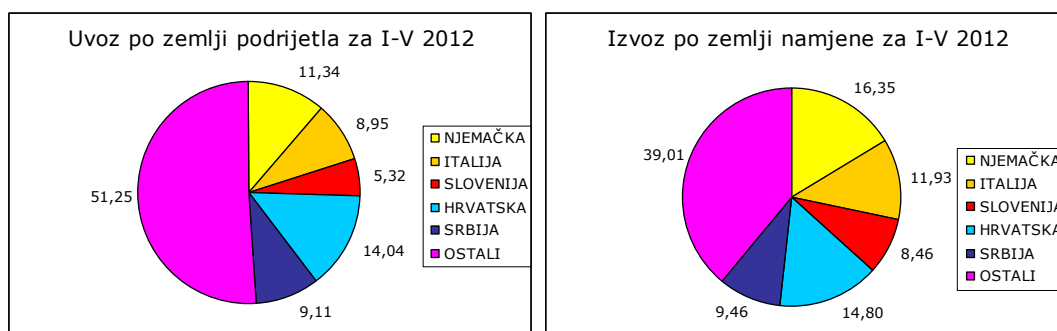
proizvodi; svjetiljke i druga rasvjetna tijela koja nisu spomenuta niti uključena na drugom mjestu; svijetleći znakovi, osvijetljene pločice sa natpisom kao i montažne zgrade. Interesantno je da je ova grupa proizvoda polako preuzimala primat od grupe drvo i proizvodi od drveta što znači da se prosječno povećao stupanj finalizacije obrade drveta koji se plasira izvan granica BiH.

Na četvrtom mjestu po značajnosti se nalazi grupa proizvoda strojevi, aparati, mehanički i električni uređaji. Njihov udio dostiže maksimum u 2012. godini iznosi 10,4% u ukupnoj vrijednosti izvoza. Ako se promatra sama struktura ove grupe proizvoda može se vidjeti da na strojeve, aparate, mehaničke uređaje, kotlove i njihove dijelove otpada oko 70% dok na električne strojeve i opremu i njihove dijelove; aparate za snimanje ili reprodukciju zvuka, televizijske aparate za snimanje ili reprodukciju slike i zvuka i dijelovi i pribor za te proizvode otpada skoro 30%.

Najznačajnija grupa proizvoda tijekom promatrane tri godine su bazni metali i proizvodi od baznih metala. Njihov udio konstatno raste i to sa razine od 23,3% u 2010. godini do razine od 26,1% u 2012. godini. U njihovoj strukturi prednjače željezo i čelik kao i aluminij i proizvodi od aluminija sa učešćem od po cca. 33% i potom ih slijede proizvodi od željeza i čelika sa 20%.

Najznačajniji vanjskotrgovinski partneri BiH

Na grafikonu 11 i 12 prikazani su najznačajniji vanjskotrgovinski partneri BiH za razdoblje I-V 2012. godine. Jasno se može vidjeti da se najviše roba uvozilo iz Hrvatske i to 14,04% ukupne vrijednosti uvoza u promatranom razdoblju. Potom slijede Njemačka sa 11,34%, Srbija sa 9,11%, Italija sa 8,95% i Slovenija sa 5,32%.

Grafikoni 11 i 12

Što se tiče vrijednosti izvoza, Njemačka je apsorbirala 16,35% vrijednosti ukupnog izvoza, zatim slijede Hrvatska sa 14,80%, Italija sa 11,93%, Srbija sa 9,46% i Slovenija sa 8,46%.

Zaključak

Na ovom mjestu je potrebno ukazati na nekoliko ključnih ispoljenih tendencija u robnoj razmjeni BiH sa inozemstvom kao i izazovima sa kojima će se BiH susresti u bliskoj budućnosti. Prema podacima koji su bili predmet analize, može se vidjeti da vrijednost uvoza nastavlja da raste sa dominantnim udjelom proizvoda mineralnog podrijetla. Da li će se nastaviti ispoljeni trend zavisi prvenstveno od potreba BiH privrede kao i od cijena sirovog ulja (nafte) na međunarodnom tržištu. Ono što je evidentno je to da korelacijska veza vrijednosti uvoza ove grupe proizvoda i prikupljene trošarinske obveze (koja se obračunava po litri) na derivate sirovog ulja (nafte) postaje slabija.

Isto tako, obim robne razmjene se polako oporavlja, ali deficit nastavlja da raste. Mjere koje bi dovele do smanjenja deficita tj. rasta potražnje za izvoznim proizvodima BiH se nalaze u rukama

kako domaćih tako i europskih donositelja odluka¹⁶. Tek sinkronizovane mjere vanjskotrgovinske, monetarne i fiskalne politike mogu dovesti do povećanja obujma robne razmjene, poboljšanja uvjeta razmjene¹⁷ i poželjnog smanjenja vanjskotrgovinskog deficita.

Svakako da ovdje ne treba zanemariti i politički konsenzus oko unutrašnjih, bilateralnih ili multilateralnih pitanja koja imaju ili mogu imati snažan utjecaj na dinamiku i strukturu robne razmjene BiH sa inozemstvom. Pitanje ulaska Hrvatske u EU polovicom naredne godine, kao i reperkusije koje će imati taj događaj na trgovinske odnose sa BiH, je jedno od trenutno najvažnijih. Stoga je potrebno procijeniti da li će i u kojoj mjeri ovaj događaj predstavljati strukturni lom u smislu obujma i smjera kretanja buduće robne razmjene, utjecaja na makroekonomski, makrofiskalni, ali i mikroekonomske sustave onih koji su tradicionalno oslonjeni na robnu, a i svaku drugu razmjenu sa ovom susjednom zemljom.

Konsolidirani izvještaji

(pripremila: Aleksandra Regoje)

Tablica 1. (Konsolidirani izvještaj: BiH, entiteti, JR)

Preliminarni konsolidirani izvještaj uključuje:

- prihode od neizravnih poreza koje prikuplja Uprava za neizravno oporezivanje na Jedinstveni račun,
- transfere sa Jedinstvenog računa UNO,
- prihode i rashode proračuna institucija Bosne i Hercegovine,
- prihode i rashode proračuna Federacije BiH,
- prihode i rashode proračuna Republike Srpske*.

Izvještaj ne uključuje neusklađene prihode prikupljene na JR UNO.

Tablica 2. (Konsolidirani izvještaji: Opća vlada)

Preliminarni konsolidirani izvještaj uključuje:

- prihode i rashode proračuna institucija BiH,
- prihode i rashode proračuna FBiH, županija, općina i fondova u FBiH,
- prihode i rashode proračuna RS*, općina i fondova u RS,
- prihode i rashode proračuna BD i fondova u BD.

Tablica 3. (Konsolidirani izvještaji: Središnja vlada)

Preliminarni konsolidirani izvještaj uključuje:

- prihode i rashode proračuna institucija BiH,
- prihode i rashode proračuna FBiH i županija
- prihode i rashode proračuna RS*,
- prihode i rashode proračuna BD.

*Obuhvaćeno: (A) proračun Republike i vanproračunska sredstva evidentirana u Glavnoj knjizi trezora RS, (B) ukupno ino-zaduženje za projekte koji se realizuju preko općina i preduzeća, (C) podatke korisnika proračuna Republike koji imaju vlastite bankovne račune (uključujući i neke jedinice za implementaciju ino-projekata formirane pri ministarstvima).

¹⁶ BiH je realizovala 46,7% uvoza i 59,7% svog izvoza na tržištu EU za prvih pet mjeseci 2012. godine

¹⁷ Terms of trade

Konsolidirani izvještaj: JR, Institucije BiH, entiteti, 2012

	I	II	II	IV	I-IV
Ukupni prihodi	418,2	402,4	533,6	502,8	1857,0
Porezi	382,4	357,6	455,6	440,2	1635,8
Izravni porezi	23,4	27,8	58,3	40,6	150,0
Porezi na dohodak i dobit	22,8	27,1	57,3	39,6	146,8
Porez na imovinu	0,6	0,7	1,0	0,9	3,2
Neizravni porezi (neto)	358,8	329,8	397,1	399,5	1485,2
PDV	217,9	210,1	264,0	252,3	944,3
Trošarine	105,9	85,2	91,1	102,9	385,2
Putarina	21,2	19,0	20,6	22,7	83,4
Carine	12,6	14,5	20,1	20,1	67,3
Ostali neizravni porezi	1,2	1,0	1,3	1,5	5,0
Ostali porezi	0,2	0,1	0,1	0,1	0,5
Doprinosi za socijalno osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Grantovi od stranih vlada i međunarodnih organizacija	1,8	1,1	0,6	1,0	4,5
Neporezni prihodi	33,8	43,2	77,7	61,9	216,6
Transferi od ostalih proračunskih jedinica	0,2	0,5	-0,3	-0,3	0,2
Ukupni rashodi	421,0	386,8	463,2	471,4	1742,5
Tekući rashodi	416,5	382,3	459,2	466,9	1724,9
Bruto plaće i naknade zaposlenih	130,4	131,5	131,8	133,7	527,4
Izdaci za materijal i usluge	13,3	17,2	24,1	30,7	85,3
Doznake na ime socijalne zaštite	51,5	52,7	64,7	55,9	224,8
Izdaci za kamate	5,0	5,8	19,3	7,8	37,9
Izdaci po osnovu kamata u inozemstvu	4,2	4,4	9,8	6,6	24,9
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	0,8	1,4	9,6	1,2	13,0
Subvencije	2,2	2,4	3,9	14,0	22,5
Donacije (nerezidentima)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Transferi drugim proračunskim jedinicama	40,9	39,9	40,1	51,2	172,1
Transferi sa JR (BD, županije, općine, fondovi, direkcije za ceste)	162,9	128,7	170,3	171,8	633,7
Drugi rashodi	10,2	4,0	5,1	1,9	21,2
Neto izdaci za nefinancijsku imovinu	4,6	4,5	4,0	4,6	17,6
Izdaci za nefinancijsku imovinu	4,7	4,9	4,4	5,0	19,0
Primici od nefinancijske imovine	0,1	0,4	0,4	0,4	1,3
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	1,8	20,1	74,4	36,0	132,2
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (ukupni prihodi minus ukupni rashodi)	-2,8	15,6	70,4	31,4	114,6
Neto financiranje = (Minus) Neto pozajmljivanje/zaduživanje	2,8	-15,6	-70,4	-31,4	-114,6

Tablica 1.

Konsolidirani izvještaj: Opća vlada, 2012

	Q1
Ukupni prihodi	2.507,7
Porezi	1.271,3
Izravni porezi	233,2
Porezi na dohodak i dobit	208,1
Porezi na plaću i radnu snagu	2,6
Porez na imovinu	22,5
Neizravni porezi	1.036,0
Ostali porezi	2,1
Doprinosi za socijalno osiguranje	931,3
Grantovi od stranih vlada i međunarodnih organizacija	5,2
Neporezni prihodi	299,0
Transferi od ostalih proračunskih jedinica	1,0
Ukupni rashodi	2.523,0
Tekući rashodi	2.469,9
Bruto plaće i naknade zaposlenih	801,2
Izdaci za materijal i usluge	432,8
Doznake na ime socijalne zaštite	1.043,8
Izdaci za kamate	37,0
Izdaci po osnovu kamata u inozemstvu	19,3
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	17,7
Subvencije	49,3
Donacije (nerezidentima)	0,3
Transferi drugim proračunskim jedinicama	24,8
Drugi rashodi	80,7
Neto izdaci za nefinancijsku imovinu	53,2
Izdaci za nefinancijsku imovinu	60,9
Primici od nefinancijske imovine	7,7
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	37,9
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (ukupni prihodi minus ukupni rashodi)	-15,3
Neto financiranje = (Minus) Neto pozajmljivanje/zaduživanje	15,3

Tablica 2.

Konsolidirani izvještaj: Središnja vlada, 2012

	Q1
Ukupni prihodi	1.326,7
Porezi	1.121,1
Izravni porezi	189,1
Porezi na dohodak i dobit	180,1
Porezi na plaću i radnu snagu	2,4
Porez na imovinu	6,6
Neizravni porezi	930,5
Ostali porezi	1,5
Doprinosi za socijalno osiguranje	0,0
Grantovi od stranih vlada i međunarodnih organizacija	3,7
Neporezni prihodi	201,0
Transferi od ostalih proračunskih jedinica	0,8
Ukupni rashodi	1.247,9
Tekući rashodi	1.231,4
Bruto plaće i naknade zaposlenih	682,8
Izdaci za materijal i usluge	96,0
Doznake na ime socijalne zaštite	216,8
Izdaci za kamate	31,7
Izdaci po osnovu kamata u inozemstvu	18,9
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	12,8
Subvencije	26,9
Donacije (nerezidentima)	0,0
Transferi drugim proračunskim jedinicama	127,9
Drugi rashodi	49,2
Neto izdaci za nefinancijsku imovinu	16,5
Izdaci za nefinancijsku imovinu	18,0
Primici od nefinancijske imovine	1,4
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	95,3
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (ukupni prihodi minus ukupni rashodi)	78,8
Neto financiranje = (Minus) Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-78,8

Tablica 3.